

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

De triplici iustitia, scilicet generali, legali, & particulari: & quòd iustitia
præcellit inter virtutes morales. Cap. LXXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

in occulto ageret Deus. Hæc igitur aduertentes, grates agēda sunt debitoribus nostris. Fijiat enim nobis (si sapiamus) causā indulgentiæ maximæ, vt pauca exhibentes, plura recipiamus. Insuper diuina clementia nobis quodammodo potestatem tribuit, qua temperare possumus sententiā iudicis, exemplo nostræ remissionis ipsum atctantes, cum dicimus. *Dimite nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris*: ita quod securi huius orationis fiducia de commissis veniā postulamus. Hinc ait Cyrillus: Vult enim (vt ita loquar) patientiā, quā homines colunt, imitatore[m] fieri Dominum, vt qualem ipsi exhibuerunt conseruis bonitatem, talem pari lance recipere petāt à Deo, qui iult recompen[s]at, & nouit omnium misereri. Deniq; Christus, vt ait Ambrosius, ab Apostolo suo tradi voluit, vt à socio suo desertus, tu à socio tuo, & à seruo traditus & confusus, patienter ferastuum errasse iudicium, & tuum perijisse beneficium.

Matth. 6.

Matth. 26.

De triplici iustitia, scilicet generali, legali, & particulari: & quod iustitia præcedit inter virtutes morales. Cap. LXXX.

Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Cantic. secundo. Ostende, inquit, mihi faciem tuam, id est, conuersationē tuam, per quam cognosceris sicut homo per faciē cognoscitur, Eccles. 19. sicut ait Ecclesiasticus: *Ab occur[s]u faciei cognoscitur sensatus*. Hæc autē conuersatio maximè relucet in ipsa iustitia, quæ triplex distingui potest, & in qualibet singulariter relucet humana conuersatio, sicut qualibet earum est quædā animæ pulchritudo, qua pulcherrimi efficiuntur etiam hi, qui corpore sunt deformes. Veruntamen plena est tunc iustitia, cum est plena sanitas. Tunc autem est plena sanitas, quando plena est charitas. Tunc verò plena charitas erit, quando videbimus eum quem diligimus, sicut est indutus iustitia.

Prima igitur dicitur iustitia generalis, qua quis generaliter declinat à malo tam corde quàm ore & opere, & generaliter amplectitur omne bonum. Et hæc iustitia, virtutum splendor est maximus, ex qua boni viri iusti nominantur, de qua dicit Philosophus 5. Ethicorū: Iustitia est virtus, secundum quam aliquis vult & operatur rectè. Omnes enim virtutum species vno iustitiæ nomine continentur, vt dicit Hieronymus. Secunda verò dicitur iustitia legalis, quæ est omnis virtus, prout actus eius ordinatur ad proximum, per quam scilicet homo concordat legi ordinanti omnes actus virtutum in bonum commune. De

Iustitia generalis.

Iustitia legalis.

qua dicit Seneca: Iustitia non nostra constitutio, sed diuina lex est, & vinculum societatis humanae. Quisquis ergo iustitiam sectari desiderat, time prius Deum, & ama Deum ut ameris à Deo. Amabilis eris Deo, si illum in hoc imiteris, ut velis omnibus prodesse, nulli nocere, & tunc te virum iustum appellabunt, omnes sequentur, venerabuntur, & diligunt. Iustus enim ut sis, non solum non nocebis, sed & nocentes prohibebis. Nam nihil nocere non est iustitia, sed abstinentia alieni. Cum ergo iustitia virtus est, unicuique quod suum est tribuens, si te iustum esse volueris comprobare, redde prioribus obedientiam & reuerentiam, paribus concordiam & amicitiam, minoribus doctrinam & disciplinam, amicis læticiam & assiduitatem, inimicis patientiam & beneuolentiam, omnibus charitatem & fidelitatem, miseris subuentionem & compassionem, tibi met innocentiam & sanctimoniam, mundo contemptum, & diabolo continuum bellum. Quæ latius prosequitur Bernardus, dicens: Iustitia virtus est, quod suum est unicuique tribuens. Redde ergo tribus quæ sua sunt. Redde superiori reuerentiam & obedientiam: quarum altera cordis, altera corporis est. Nec sufficit exterius obtemperare maioribus, nisi & ex intimo cordis affectu sublimiter sentiamus de eis. Et si manifestè vita eorum indigna innotuerit, propter eum tamen, cuius locum occupat, quos modò tales nouimus, excelsos reputare debemus, non presentibus meritis, sed ordinationi diuinæ & officij dignitati deferentes. *Obedite*, ait Paulus, *propositis vestris, & subiacete eis, etiam dyscolis*. Aequali verò consilium, & auxiliū, quia hoc volumus ipsi ut nobis impendant. Consilium, quo erudiatur ignorantia nostra: auxiliū, quo iuuetur infirmitas nostra. Nullum autē melius consilium, quā ut exemplo tuo fratrem tuum doceas, quid oporteat, quid ve non oporteat fieri, prouocans eum ad meliora, & consilens opere & veritate. Nec auxiliū efficacius vel vtilius est, quā ut ores deuotè pro eo, culpas eius discretè arguendo, nullum ei offendiculū præbendo, & tanquam Angelus pacis scandala de regno Dei, quantum præuales, de medio tollendo. Inferiori dea ique custodiam, qua possit cauere peccatum: & disciplinam, ut quod minus cauit, minimè maneat impunitū. Et si nemini præesse videris, adhibe tamen custodiā corpori tuo, quod regendum accepit spiritus tuus, ut non regnet in eo peccatū, nec eius membra arma fiant iniquitati. Adhibe & disciplinam, ut dignos faciat poenitentiae fructus, castigatum & subditum seruituti: alioqui quid excusationis homo prætendet, si tam pretiosum thesaurū, depositum

Reddendū
cuique quod
suum est.

Heb. 13.
4. Per. 2.

positum, quod Christus proprio sanguine pretiosus iudicauit, negligentius custodire contigerit, utpote pro quo mercator non insipiens sanguinem suum dedit? Tertia denique dicitur iustitia particularis, quæ scilicet hominem ordinat circa ea, quæ sunt ad alteram singularem personam immediate, sicut iustitia legalis hominem ordinat in his, quæ sunt ad alterum, quantum ad bonum commune mediare. Et sicut iustitia legalis est præclarior inter omnes virtutes morales, in quantum commune bonum præminat singulari bono vnius personæ (alia namque virtutes solum perficiunt ipsas habentem: sed iustitia est etiam respectu alterius, quod est nobilius, & perfectius, sicut nobilius est esse bonum in se, & ad alium, quam solum esse bonum in se. Hinc dicitur quinto Ethicorum, quod præclarissima virtutum videtur esse iustitia: & neque Hesperus, neque Lucifer ita admirabilis:) sic etiam iustitia particularis duplici ratione præcellit inter virtutes morales. Prima ratio sumi potest ex parte subiecti, quia iustitia est in nobiliori parte animæ, scilicet in voluntate. Nam iusti dicimur ex eo, quod aliquid recte agimus. Proximum autem principium actus iustitiæ est vis appetitiua superior, scilicet voluntas. Fortitudo verò & temperantia sunt in appetitu sensitiuo, ad quem pertinent naturales passionés. Veruntamen quia bonum rationis est bonum hominis, quod bonum essentialiter habet prudentia, quæ est perfectio rationis, iustitia verò est effectiua huius boni, scilicet in quantum ad ipsam pertinet ordinem rationis ponere in omnibus rebus humanis: ideo prudentia dicitur esse potior quàm iustitia. Secunda verò ratio sumi potest ex parte obiecti: quia virtutes aliæ laudantur solum secundum bonum ipsius virtuosus, quia scilicet perficiunt ipsum habentem: sed iustitia laudatur secundum quod virtuosus ad alium bene se habet, quia iustitia est circa operationes, quibus ordinatur homo, non solum in se ut bene se habeat in seipso, sed etiam respectu alterius, ut bene se habeat ad alterum. Quæ iustitia, secundum Doctores, est cõstans & perpetua voluntas, ius suum vnicuique tribuens. Quæ definitionem S. Thomas in debitam formam reducens, ait: Iustitia est habitus, secundum quem aliquis constanti & perpetua voluntate ius suum vnicuique tribuit, iuxta consiliu Sapientis, dicentis: *Pro iustitia* Eccli. 4. *agonizare pro anima tua, id est, propter salutem animæ tuæ, & usque ad mortem certare pro iustitia, & Deus expugnabit pro te inimicos tuos.* Nam iustitia, secundum Catsiod. non nouit patrem, non nouit matrem, veritatem nouit, personam non accipit, Deum imitatur. Hinc Traianus, mirabilis

iustitia particularis.

iustitiam præcellere virtutes morales.

Eccli. 4.

amator iustitiae, proprium filium in seruum tradidit vidua, quàm diu ipsa viueret in humanis, eò quòd miles, qui vidua filium equo suo calcauerat & interfecerat, filium non haberet. Vnde CCCCL. annis post mortè Traiani, caput eius B. Gregorio fuit ostensum, cuius lingua fuit ita recens, ac si vixisset, eò quòd ipse cum lingua iustitiam locutus fuisset. Iustum igitur vel ius, est obiectum iustitiae. Hinc iustus dicitur, qui ius custodit. Et actus propriè iustitiae est reddere vnicique quod suum est. Qui tamen actus vt reddatur virtuosus, requirit quòd sit voluntarius, firmus & rectus. Quinimò virtus iustitiae includit in se actum trium virtutum. Primò includit actum iustitiae, sicut inclinantis ad rectum iudicandum. Veruntamen actus iustitiae non est meritorius, nisi fiat amore iustitiae. Secundò verò actum prudentiae, sicut iudicium proferentis, iuxta illud Prouerb. *Per me, scilicet prudentiam, & sapientiam, reges regnant, & legum conditores iusta decernunt* Tertiò denique actum caritatis, qua scilicet homines spirituales omnia iudicant. Et quidem huius iustitiae duae sunt species. Vna dicitur iustitia commutativa, quae scilicet est directiua distributionum earum, quae mutuo sunt inter duas personas ad inuicem: & attendit medium secundum aequalitatem rei ad rem, vt patet in emptione, venditione, locatione, conductione, & similibus. Alia est iustitia distributiua, quae consistit in distributione honorum communium ad singulas personas, & accipit medium secundum proportionem rerum ad personas, sicut vna persona excedit aliam: ita etiam res, quae datur vni personae, excedit rem, quae datur alteri personae: de qua potest accipi illud, quod dicit Gregorius: *Iustum est, inquit, homines propter iustitiam diligere, non autem iustitiam propter homines postponere.* De praedictis igitur tribus iusticiarum differentijs intelligi potest illud, quod ait Salomista: *Domine quis habitabit in tabernaculo?* &c. Et respondet: *Qui ingreditur sine macula, ecce iustitia generalis, & operatur iustitiam, ecce iustitia legalis: qui loquitur veritatem in corde suo, ecce iustitia particularis in corde: qui non egit dolum in lingua sua, ecce iustitia particularis in ore: nec fecit proximo suo malum, ecce iustitia particularis in opere.*

De quatuor gradibus iustitiae, prout est virtus politica purgatoria, purgati animi, & exemplaris: & quòd tria requirit Deus ab homine. Cap. LXXXI.

Ostun-